A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. december 3.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — 2004/39/EK irányelv — 4. cikk, (1) bekezdés és 19. cikk, (4), (5) és (9) bekezdés — A pénzügyi eszközök piacai — A »befektetési szolgáltatások és tevékenységek« fogalma — Rendelkezések a befektetővédelem biztosítására — Üzletvitelre vonatkozó magatartási szabályok befektetési szolgáltatás ügyfelek számára történő nyújtásakor — A nyújtandó szolgáltatás alkalmasságának és megfelelőségének értékelésére vonatkozó kötelezettség — E kötelezettség megsértésének szerződéses jogkövetkezményei — Fogyasztói kölcsönszerződés — Devizaalapú kölcsön — A kölcsönnek a nemzeti pénznemben történő folyósítása és törlesztése — Az átváltási árfolyamra vonatkozó feltételek”

A C-312/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Ráckevei Járásbíróság (Ráckeve, Magyarország) a Bírósághoz 2014. július 1-jén érkezett, 2014. május 27-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Banif Plus Bank Zrt**.

és

Lantos Márton,

Lantos Mártonné között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, F. Biltgen, J. Malenovský, A. Prechal (előadó) és K. Jürimäe bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Lantos M. és Lantos M.-né képviseletében Kriston I. ügyvéd,

– a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z. és Szima G., meghatalmazotti minőségben,

– a német kormány képviseletében T. Henze és A. Lippstreu, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: magyar.

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében M. Holt, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Kennelly barrister,

– az Európai Bizottság képviseletében I. Rogalski és Tokár A., meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2015. szeptember 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.) 4. cikke (1) bekezdésének és 19. cikke (4), (5) és (9) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Banif Plus Bank Zrt. (a továbbiakban: Banif Plus Bank), valamint Lantos M. és Lantos M.-né (a továbbiakban együttesen: Lantos házaspár) közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya devizaalapú kölcsönszerződés.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/13/EGK irányelv

3 A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet., 288. o.) 3. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

4 Az említett irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint:

„A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

5 Ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

A 2004/39 irányelv

6 A 2004/39 irányelv (2) és (31) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(2) […] rendelkezni kell a befektetők magas szintű védelméhez szükséges összehangolás mértékéről [helyesen: el kell érni a befektetők magas szintű védelméhez szükséges harmonizáció megfelelő mértékét] […]

[…]

(31) Ezen irányelv céljainak egyike a befektetők védelme.”

7 Ezen irányelv 1. cikke értelmében:

„(1) Ez az irányelv a befektetési vállalkozásokra és a szabályozott piacokra vonatkozik.

(2) A következő rendelkezéseket a [hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i] 2000/12/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL L 126., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 272. o.] alapján engedélyezett hitelintézetekre is alkalmazni kell, amennyiben azok egy vagy több befektetési szolgáltatást nyújtanak és/vagy befektetési tevékenységeket végeznek:

– […]

– a II. cím II. fejezete, kivéve a 23. cikk (2) bekezdésének második albekezdését,

– […]”

8 A 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2., 6. és 17. pontja az alábbi fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„[…]

2. »befektetési szolgáltatások és tevékenységek«: az I. melléklet C. szakaszában felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó, az I. melléklet A. szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyike;

[…]

6. »saját számlára történő kereskedés«: kereskedés saját tőke ellenében, amely egy vagy több pénzügyi eszközre irányuló ügylet megkötését eredményezi;

[…]

17. »pénzügyi eszköz«: az I. melléklet C. szakaszában meghatározott eszközök”.

9 Az említett irányelv I. mellékletének A. szakaszában felsorolt befektetési szolgáltatások és tevékenységek sorában szerepel a sajátszámlás kereskedés. E melléklet B. szakaszának 2. és 4. pontja értelmében a „kiegészítő szolgáltatások” kategóriájába tartozik a „[h]itelek vagy kölcsönök nyújtása a befektetőknek annak érdekében, hogy egy vagy több pénzügyi eszközzel valamely ügyletet végrehajthassanak, amennyiben a hitelt vagy kölcsönt nyújtó vállalkozás érintett az ügyletben”, illetve a „[d]evizaszolgáltatások, amennyiben ezek befektetési szolgáltatások nyújtásához kapcsolódnak”. Az említett melléklet C. szakaszának „Pénzügyi eszközök” címet viselő 4. pontjában nyernek említést az

„[é]rtékpapírokhoz, devizákhoz, kamatlábakhoz vagy hozamokhoz kapcsolódó opciók, határidős ügyletek, swapügyletek, határidős kamatláb-megállapodások, valamint bármely más származtatott megállapodás, vagy más származtatott eszköz”.

10 Ugyanezen irányelv 19. cikke a II. fejezet II. címének „Rendelkezések a befektetővédelem biztosítására” című 2. szakaszában található. E cikk az „Üzletvitelre vonatkozó magatartási szabályok befektetési szolgáltatás ügyfelek számára történő nyújtásakor” címet viseli. (4), (5) és (9) bekezdése így rendelkezik:

„(4) Befektetési tanácsadás vagy portfóliókezelési szolgáltatás nyújtásakor a befektetési vállalkozásnak be kell szereznie a szükséges információkat az ügyfél vagy potenciális ügyfél adott termék vagy szolgáltatás meghatározott fajtája szempontjából releváns befektetések terén meglévő ismereteiről és tapasztalatairól, pénzügyi helyzetéről és befektetési céljairól azért, hogy az ügyfél vagy a potenciális ügyfél számára alkalmas befektetési szolgáltatásokat és pénzügyi eszközöket ajánlhasson.

(5) A tagállamok biztosítják, hogy a befektetési vállalkozások a (4) bekezdésben említetteken kívüli befektetési szolgáltatások nyújtásakor kérjék meg az ügyfelet vagy potenciális ügyfelet, hogy tájékoztassa őket a felkínált vagy igényelt szolgáltatás vagy termék konkrét fajtája szempontjából lényeges, befektetési téren meglévő ismereteiről, illetve tapasztalatairól azért, hogy a befektetési vállalkozás felmérhesse, hogy a befektetési szolgáltatás vagy az ajánlott termék megfelelő-e az ügyfél számára.

[…]

(9) Azon esetekben, ha a befektetési szolgáltatást olyan pénzügyi termék részeként kínálják, amelyre az ügyfelek kockázatértékelése és/vagy a tájékoztatási kötelezettségek tekintetében már a közösségi jogszabályok vagy közös, a hitelintézetekre és fogyasztói hitelekre vonatkozó európai előírások rendelkezései vonatkoznak, az ilyen szolgáltatásra ezeken túlmenően nem vonatkoznak az e cikkben megállapított kötelezettségek”.

11 A 2004/39 irányelv 51. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a tagállamok nemzeti jogukkal összhangban biztosítják, hogy meg lehessen hozni a szükséges közigazgatási intézkedéseket, illetve közigazgatási szankciókat lehessen kiszabni azon személyekkel szemben, akik felelősek az ezen irányelv végrehajtása során elfogadott rendelkezések be nem tartásáért, valamint hogy az ilyen intézkedéseknek hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.

A 2008/48/EK irányelv

12 A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o., HL 2010. L 199., 40. o., HL 2011. L 234., 46. o.) 2. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) Ezt az irányelvet hitelmegállapodásokra kell alkalmazni.

(2) Ez az irányelv nem alkalmazandó a következőkre:

[…]

h) olyan hitelmegállapodások, amelyeket a pénzügyi eszközök piacairól szóló [2004/39] irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott befektetési vállalkozásokkal vagy a [hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL L 177., 1. o.] 4. cikkében meghatározott hitelintézetekkel

kötnek abból a célból, hogy egy befektető a 2004/39/EK irányelv I. mellékletének C. szakaszában felsorolt egy vagy több eszközhöz kapcsolódó ügyletet végrehajthasson, amennyiben a hitelt nyújtó befektetési vállalkozás vagy hitelintézet érintett az ügyletben;

[…]”

13 A 2008/48 irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[…]

c) »hitelmegállapodás«: olyan megállapodás, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában, azon megállapodások kivételével, amelyek folyamatos szolgáltatásnyújtásra vagy ugyanolyan jellegű áruk ugyanolyan mennyiségben történő folyamatos értékesítésére vonatkoznak, és amelyek esetében a fogyasztó az ilyen szolgáltatásokért vagy árukért azok rendelkezésre bocsátása időtartama alatt részletekben fizet;

[…]”

14 Az említett irányelvnek „A hitelmegállapodás megkötését megelőző tájékoztatás és gyakorlat” címet viselő II. fejezetében található többek között „A reklámokba foglalandó általános tájékoztatás” című 4. cikk, a „Szerződéskötést megelőző tájékoztatás” című 5. cikk és „A fogyasztó hitelképességének értékelésére vonatkozó kötelezettség” című 8. cikk. Ugyanezen irányelvnek „A hitelmegállapodásokra vonatkozó tájékoztatás és jogok” címet viselő IV. fejezete tartalmazza többek között „A hitelmegállapodásokban feltüntetendő információk” című 10. cikket és „A hitelkamatlábra vonatkozó tájékoztatás” című 11. cikket.

A magyar jog

15 A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló, 2007. évi CXXXVIII. törvény többek között a 2004/39 irányelvnek a magyar jogba való átültetését célozza.

16 Az említett törvény alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában hatályos változatának 4. §-a az alábbi fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„[…]

6. *befektetési hitel*: pénzügyi eszköz vásárlásához nyújtott hitel, ha a hitelt nyújtó részt vesz az ügylet lebonyolításában;

[…]

11. *csereügylet (swap)*: valamely pénzügyi eszköz cseréjére vonatkozó olyan összetett megállapodás, amely általában egy azonnali és egy határidős adásvételi ügyletből, illetve több határidős ügyletből tevődik össze és általában jövőbeni pénzáramlások cseréjét vonja maga után;

[…]

50. *pénzpiaci eszköz*: a fizetőeszköz kivételével sorozatban kibocsátott, értékpapírnak nem minősülő, pénzkövetelésre szóló eszköz, amellyel pénzpiacon kereskednek,

[…]

60. *származtatott ügylet*: olyan ügylet, amelynek értéke az alapjául szolgáló pénzügyi eszköz, mint alaptermék értékétől függ és önálló kereskedés tárgyát képezi;

[…]”

17 A 2004/39 irányelv19. cikkét ugyanezen törvény 40–45. §-a ültette át.

18 A Polgári Törvénykönyv alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában hatályos változatának 231. §-a így rendelkezik:

„(1) Pénztartozást – ellenkező kikötés hiányában – a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni.

(2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.”

19 Az említett törvénykönyv 523. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzintézet – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 2008. június 11-én Lantos M. a Banif Plus Bankkal gépjárművásárlási célú, devizában nyilvántartott fogyasztói kölcsönszerződést kötött. Lantos M.-né, mint Lantos M. házastársa, kötelezettje az e szerződésből eredő kötelezettségeknek. Az említett szerződést a kérdést előterjesztő bíróság a Polgári Törvénykönyv 523. §-a szerinti kölcsönszerződésnek minősíti.

21 Az említett szerződés többek között a deviza „fiktív” pénzáramlására és nemzeti pénznem, jelen esetben a forint (HUF) „valós” pénzáramlására vonatkozó szerződési rendelkezéseket tartalmaz.

22 A kérdést előterjesztő bíróság az alábbiak szerint írja le a devizaáramlás átváltásának szerződésben meghatározott mechanizmusát:

„A [Banif Plus Bank] a kölcsön nyújtásakor a magyar forintban folyósítandó kölcsönt előre meghatározott időpontban érvényes árfolyamon a Ptk. 231. §-a alapján átszámította devizára, és ezt az ügyfélre terhelt (nyilvántartott) devizát a bank a folyósításkori [devizavételi] kötési árfolyamon (azonnali árfolyamművelet) megvásárolta az ügyféltől, és ellenértékét magyar forintban folyósította. [Ezt követően a] kölcsön törlesztéskori [devizaeladási] kötési árfolyamon (törlesztéskori határidős árfolyamművelet) a [Banif Plus Bank] a nyilvántartott devizát eladta az ügyfélnek magyar forint ellenében ahhoz, hogy az a devizában nyilvántartott törlesztési kötelezettségének devizában tudjon eleget tenni.”

23 Az említett bíróság megjegyzi továbbá, hogy a Kúria a 6/2013. számú polgári jogegységi határozatában a Polgári Törvénykönyv 231. §-a alapján a devizaalapú kölcsönt „devizakölcsönnek” minősítette. Ezen utóbbi bíróság álláspontja szerint az ilyen szerződések következtében devizatartozás áll fenn. Azonban az ilyen szerződésekben, a valóságos devizakölcsönnel szemben, ahol a deviza tényleges folyósítására

kerül sor, a devizát egyszerűen kirovó pénznemként alkalmazzák, míg a kifizetések a nemzeti pénznemben történnek. Következésképpen a devizában nyilvántartott pénzáramlás fiktív, míg nemzeti pénznemben történő pénzáramlás valós.

24 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy a Banif Plus Bank kijelenti, hogy nem végzett befektetési szolgáltatási tevékenységet, illetve befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, sem pedig árutőzsdei szolgáltatást. Az alapügy tárgyát képező szerződés fogyasztói kölcsönszerződés, amelyet a felperes a Banif Plus Bankkal annak hitel- és pénzkölcsönnyújtási tevékenysége körében kötött meg, melynek részletes szabályait a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény tartalmazza, miáltal sem a 2007. évi CXXXVIII. törvény rendelkezései, sem pedig a 2004/39 irányelv rendelkezései nem alkalmazhatóak érvényességének megítélése szempontjából.

25 A Lantos házaspár arra hivatkozott a kérdést előterjesztő bíróság előtt, hogy a 2007. évi CXXXVIII. törvénynek az említett irányelvvel összhangban történő értelmezése céljából előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztésére van szükség, tekintettel arra, hogy a Kúria 6/2013. számú PJE határozata az implementálással nem érintett Polgári Törvénykönyv 231. §-ának alapjaira helyezi a devizaalapú kölcsön esetleges tőkepiaci tartalmát.

26 E körülmények között a Ráckevei Járásbíróság úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1. Pénzügyi eszköznek kell-e tekintetni a [2004/39 irányelv] 4. cikke (1) bekezdés[ének] 2. pontjában (befektetési szolgáltatások és tevékenységek) és 17. pontjában (pénzügyi eszköz), valamint [I. melléklete] C. szakasz[ának] 4. pontjában (deviza határidős ügylet, származtatott eszközök) foglalt meghatározások alapján, ha a devizaalapú kölcsönszerződés jogcímén magyar forint átszámításával nyilvántartott devizával végzett folyósításkori azonnali és törlesztéskori határidős adásvételi (árfolyam-) ügyletet kínálnak az ügyfélnek, [ami] az ügyfelet illető kölcsönt a tőkepiac hatásaitól [és kockázataitól (árfolyamkockázat)] teszi függővé […]?

2. Befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenység[nek] kell-e tekinteni a [2004/39 irányelv] 4. cikk[e] (1) bekezdés[ének] 6. pontja (saját számlára kereskedés), valamint I. melléklet[e] A. szakasz[ának] 3. pontja (sajátszámlás kereskedés) [szerinti] meghatározás alapján, ha a fenti első kérdésben foglalt pénzügyi eszközzel végeznek sajátszámlás kereskedési tevékenységet?

3. [A p]énzügyi intézmény köteles-e elvégezni [a 2004/39 irányelv] 19. cikk[ének] (4) és (5) bekezdésében előírt megfelelőségi vizsgálatot arra is figyelemmel, hogy a deviza határidős ügylet (származtatott eszköz) pénzügyi eszközre vonatkozó befektetési szolgáltatást más pénzügyi termék (kölcsön) részeként kínálták, és a származtatott eszköz önmagában is összetett pénzügyi eszköz [?] Az [i]rányelv 19. [c]ikk[e] (9) bekezdésének hatálya kizárható-e [arra tekintettel, hogy] mivel a kölcsönre és a pénzügyi eszközre vonatkozó ügyfélkockázatok alapvetően eltérnek, […] a származtatott eszközre vonatkozó ügyleti tartalom okán a megfelelőségi értékelés nélkülözhetetlennek mutatkozik?

4. [A 2004/39 irányelv] 19. [c]ikk[e] (4) és (5) bekezdésének megkerülése a [Banif Plus Bank] és az [adósok] között létrejött kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását vonja-e maga után?”

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitására irányuló kérelemről

27 Miután a jelen eljárás szóbeli szakasza a főtanácsnok indítványának ismertetését követően 2015. szeptember 17-én lezárult, a Lantos házaspár a 2015. szeptember 20-án kelt és a Bíróság Hivatalához 2015. szeptember 25-én benyújtott levelében kérte az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

28 E kérelem alátámasztására többek között arra hivatkoznak, hogy az említett indítvány tévedéseket és következetlenségeket tartalmaz, és az eljárás szóbeli szakaszának megnyitására azért van szükség, hogy a Bíróság, eljárási szabályzatának 101. cikke alapján, felvilágosítást kérhessen a kérdést előterjesztő bíróságtól azon tények és nemzeti jogi szabályok tekintetében, amelyek a főtanácsnok véleménye szerint hiányosak, és amelyek hiánya folytán az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy eljárási szabályzatának 83. cikke alapján a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha a fél e szakasz befejezését követően a Bíróság határozatára nézve döntő jelentőségű új tényt hoz fel, illetve ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amelyet a felek, illetve az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti érdekeltek nem vitattak meg.

30 A jelen esetben a Bíróság – a főtanácsnok meghallgatását követően – úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik a határozathozatalhoz, és az ügyet nem olyan érvek alapján kell eldönteni, amelyeket ezen érdekeltek nem vitattak meg.

31 Továbbá a felek nem hivatkoznak arra, hogy az említett érdekeltek egyike a jelen eljárás szóbeli szakaszának befejezését követően a Bíróság határozatára nézve döntő jelentőségű új tényt hozott fel.

32 Egyébiránt a Bíróság rendelkezésére álló azon lehetőség, hogy eljárási szabályzatának 101. cikke értelmében felvilágosítást kérjen a kérdést előterjesztő bíróságoktól, csupán jogosultságnak tekinthető, és a Bíróság diszkrecionális jelleggel mérlegeli minden egyes esetben, hogy élni kíván-e vele.

33 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 252. cikk második bekezdése értelmében a főtanácsnok feladata az, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva, nyilvános tárgyaláson indokolással ellátott indítványt terjesszen elő azokban az ügyekben, amelyek esetében a Bíróság alapokmánya szerint a főtanácsnok részvételére van szükség. A Bíróságot mindazonáltal nem köti sem a főtanácsnok indítványa, sem pedig az annak alapjául szolgáló indokolás (lásd különösen: Bizottság kontra Parker Hannifin Manufacturing és Parker-Hannifin ítélet, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 29. pont).

34 Következésképpen az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelmet el kell utasítani.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

35 Azzal kapcsolatban, hogy az írásbeli észrevételt előterjesztő tagállami kormányok az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkoznak, vagy kételyeiknek adnak hangot egyes előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatósága tekintetében, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében, ha a nemzeti bíróságok által feltett kérdés uniós jogi rendelkezés értelmezésére vonatkozik, a Bíróság főszabály szerint köteles a kérelemről határozni, kivéve ha nyilvánvaló, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem valójában arra irányul, hogy a Bíróság fiktív jogvita kapcsán döntsön, illetve általános vagy hipotetikus természetű kérdésben nyilvánítson véleményt, és így az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve a Bíróságnak nem állnak rendelkezésére a feltett kérdések hatékony megválaszolásához szükséges ténybeli és jogi elemek (lásd különösen: Les Vergers du Vieux Tauves ítélet, C-48/07, EU:C:2008:758, 17. pont).

36 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések az uniós jog rendelkezéseinek, nevezetesen a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének és 19. cikke (4), (5) és (9) bekezdésének az értelmezésére vonatkoznak.

37 Ezenkívül, noha az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kissé szűkszavú, és nincs híján bizonyos kétértelműségnek, amely főként abból ered, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előterjesztett kérdések kiindulópontjaként a Lantos házaspár érvelését látszik elfogadni, a Bíróság rendelkezik az e kérdések hatékony megválaszolásához szükséges ténybeli és jogi elemekkel.

38 Mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, mind a Bíróság elé terjesztett írásbeli észrevételekből az következik ugyanis, hogy az alapügy tárgyát képező kölcsönszerződést az jellemzi, hogy a kölcsön tárgyát képező tőkét és az esedékes törlesztőrészleteket devizában tartják nyilván, noha e tőkét a nemzeti pénznemben folyósították, és e pénznemben kell a törlesztést is teljesíteni.

39 Amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, az említett szerződés nem eredményez a Banif Plus Bank és a Lantos házaspár között valós devizaáramlást vagy -cserét, mivel a nemzeti pénznem az egyetlen lerovó pénznem mind a hitelező, mind az adósok számára, míg a deviza kizárólag kirovó pénznemként szolgál.

40 A Bírósághoz benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy ugyanezen szerződés a kölcsön tárgyát képező tőkének és a törlesztőrészleteknek a nemzeti pénznemre történő átváltására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz. E rendelkezések értelmében a tőkeösszeget a folyósítás időpontjában érvényes devizavételi árfolyam alapján, az egyes törlesztőrészletek összegét pedig az adott törlesztőrészlet kiszámításának időpontjában érvényes devizaeladási árfolyam alapján határozzák meg.

41 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság főként arra vár választ a Bíróságtól, hogy az ilyen szerződés, amennyiben – amint azt a Lantos házaspár állítja – olyan, az átváltási árfolyamra vonatkozó feltételeket tartalmaz, amelyek az adósokra terhelik az árfolyamkockázatot, a 2004/39 irányelv hatálya alá tartozik-e, mivel e feltételek értelmében a Banif Plus Bank befektetési szolgáltatást nyújt, következésképpen e bank, az ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében említett hitelintézetként, az említett irányelv 19. cikkének vonatkozó rendelkezése értelmében köteles lett volna többek között értékelni a nyújtandó szolgáltatás alkalmasságát és megfelelőségét. Egyébiránt a Lantos házaspár arra hivatkozik, hogy mivel ilyen értékelésre nem került sor, az adott szerződés semmisségét kell megállapítani.

42 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

Előzetes észrevételek

43 Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy a Kúria a Kásler és Káslerné Rábai ítélethez vezető ügyben (C-26/13, EU:C:2014:282) már fordult a Bírósághoz a 93/13 irányelv alkalmazási feltételeinek tárgyában, devizában nyilvántartott fogyasztói kölcsönszerződések speciális összefüggésében. E tekintetben a Kúria 2/2014. számú PJE határozatával megállapította, hogy vizsgálható az árfolyamra vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége, amennyiben aszimmetriához vezetnek a kölcsön folyósítása időpontjában alkalmazott vételi árfolyam és a törlesztőrészletek számításához alkalmazott eladási árfolyam között, és ténylegesen tisztességtelennek is kell azokat tekinteni, különösen amennyiben a bank a fogyasztótól ezen árfolyamkülönbségeknek megfelelő díjazást kap anélkül, hogy ellentételezésül szolgáltatást nyújtana a fogyasztónak.

44 Ezzel szemben ugyanezen határozatában a Kúria megállapította, hogy a devizalapú kölcsönszerződés olyan rendelkezése, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely szerint az árfolyamkockázatot – a nemzeti pénznemben nyilvántartott kölcsön esetében kínáltnál kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését átültető nemzeti jogszabály értelmében a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabály szerint nem vizsgálható.

45 Egyébiránt a Kúria 6/2013 számú PJE határozatában úgy ítélte meg, hogy az ilyen, devizaalapú kölcsönszerződéseknél nem kell az adós részére a 2007. évi CXXXVIII. törvénynek a 2004/39 irányelv 19. cikkét átültető 40–42. §-a szerinti tájékoztatást nyújtani, mivel e szerződés keretében a pénzügyi intézmény nem valamely, az említett törvény 5. cikkében felsorolt befektetési szolgáltatást nyújt, hanem pénzt biztosít az adós számára nevesített vagy nem nevesített célra. Mindazonáltal a 2007. évi CXXXVIII. törvény 40. és 42. cikke alkalmazandó olyan esetben, ha az ilyen kölcsön befektetési ügyletnek is tekinthető, amennyiben az ügyfél pénzével végeznek pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket.

46 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya kizárólag a 2004/39 irányelv értelmezése.

47 Ezt követően meg kell jegyezni, hogy a fogyasztóvédelemet célzó más uniós jogi aktusok rendelkezései is relevánsak lehetnek egy olyan ügyben, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi.

48 Ilyenek például a 93/13 irányelv rendelkezései, amelyek a tisztességtelen feltételek tartalmi vizsgálatának azon rendszerét vezetik be, amelyet az ezen irányelv által bevezetett fogyasztóvédelmi rendszer előír (lásd ebben az értelemben: Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C- 26/13, EU:C:2014:282, 42. pont).

49 Ezenkívül a fogyasztói hitelekre vonatkozó uniós szabályozást, jelen esetben a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelvet (HL L 42., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 326. o.) és a 2008/48 irányelvet kell megemlíteni, amelyek számos olyan rendelkezést tartalmaznak, amelyek a fogyasztók védelmét célozzák azzal, hogy a hitelező számára bizonyos, főként a fogyasztó tájékoztatására vonatkozó kötelezettségeket írnak elő.

Az első és a második kérdésről

50 Első és második kérdésével, amelyeket célszerű együtt vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontját akként kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek kell tekinteni az egy hitelintézet által az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, devizaalapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyammműveleteket, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg.

51 E tekintetben, noha egyedül a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy e műveletek minősítéséről az adott ügy körülményeire tekintettel határozatot hozzon, a Bíróság hatáskörébe tartozik az, hogy az említett irányelv rendelkezéseiből, a jelen esetben 4. cikke (1) bekezdése 2. pontjának rendelkezéseiből levezesse azokat a szempontokat, amelyeket e bíróságnak alkalmaznia kell vagy lehet a szerződési feltételek e körülményekre tekintettel történő vizsgálatakor (lásd ebben az értelemben: Genil 48 és Comercial Hostelera de Grandes Vinos ítélet, C-604/11, EU:C:2013:344, 43. pont).

52 Ekként nincs semmi akadálya, hogy egy nemzeti bíróság arra kérje a Bíróságot, hogy ilyen minősítés tárgyában foglaljon állást, amint tette azt a kérdést előterjesztő bíróság első és második kérdésével, azzal a feltétellel mindazonáltal, hogy az e minősítéshez szükséges tényeket – a rendelkezésére álló ügyiratok egészének fényében – e nemzeti bíróság állapítja meg és értékeli.

53 A jelen ügyben felmerül az a kérdés, hogy egy hitelintézet által végrehajtott azon műveletek, amelyek során az a devizában kifejezett összegeket – a kölcsönszerződés árfolyamra vonatkozó rendelkezéseivel összhangban – nemzeti pénznemre váltja át a kölcsön és törlesztőrészletei összegének kiszámítása céljából, minősíthetők-e a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében vett befektetési szolgáltatásoknak vagy tevékenységeknek.

54 E rendelkezés értelmében befektetési szolgáltatásnak és tevékenységnek minősül az I. melléklet C. szakaszában felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó, az I. melléklet A. szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyike.

55 Márpedig meg kell állapítani, hogy az alapügy tárgyát képező műveletek, mivel olyan árfolyam-tevékenységekből állnak, amelyek tisztán kiegészítő jellegűek a devizalapú fogyasztói kölcsön nyújtásához és törlesztéséhez képest, nem tartoznak az említett A. szakasz hatálya alá.

56 Ugyanis, a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően, e műveletek a kölcsön és a törlesztőrészletek adott devizában (kirovó pénznem) nyilvántartott összegének a nemzeti pénznemre (lerovó pénznem) e deviza vételi, illetve eladási árfolyama alapján történő átváltására korlátozódnak.

57 Az ilyen műveleteknek nincs más funkciójuk, mint hogy a kölcsönszerződésből eredő alapvető fizetési kötelezettségek, azaz a tőke hitelező által történő rendelkezésre bocsátása és a tőke kamatokkal növelt összege adós által történő törlesztése teljesítésének módjául szolgáljanak. E műveletek rendeltetése nem befektetés megvalósítása, mivel a fogyasztó kizárólag fogyasztási cikk vásárlásához vagy szolgáltatás igénybevételéhez szükséges összeghez kíván jutni, és nem – példának okáért – árfolyamkockázat kezelése vagy a devizaárfolyam-spekuláció a célja.

58 Ezenkívül, a Lantos házaspár állításával ellentétben, nem állapítható meg, hogy az említett műveletek közelebbről a 2004/39 irányelv I. melléklete A. szakaszának 3. pontjában említett „saját számlára kereskedés” fogalma alá tartoznának.

59 Az említett irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 6. pontja értelmében e fogalom olyan, saját tőke ellenében történő kereskedést jelöl, amely egy vagy több pénzügyi eszközre irányuló ügylet megkötését eredményezi.

60 Márpedig a jelen ügyben, a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően, nem tűnik úgy, hogy a valamely hitelintézet által az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló kölcsönszerződés teljesítése keretében végrehajtott árfolyamműveletek célja egy vagy több pénzügyi eszközre irányuló ügylet megkötését eredményező kereskedés lenne.

61 Az ilyen árfolyamműveleteknek ugyanis, úgy tűnik, nincs más céljuk, mint a kölcsön nyújtásának és törlesztésének lehetővé tétele.

62 Nem állítható továbbá, hogy egy, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló kölcsönszerződés keretében végrehajtott műveletek a „kiegészítő szolgáltatások” 2004/39 irányelv I. mellékletének B. szakaszában meghatározott kategóriájába tartoznának.

63 Jóllehet ezen I. melléklet B. szakaszának 2. pontja értelmében a hitel vagy kölcsön nyújtása minősülhet kiegészítő szolgáltatásnak, ez csak akkor van így, ha e hitelt vagy kölcsönt egy befektetőnek nyújtják annak érdekében, hogy egy vagy több pénzügyi eszközzel valamely ügyletet végrehajthasson,

amennyiben a hitelt vagy kölcsönt nyújtó vállalkozás érintett az ügyletben. Márpedig nem vitatott, hogy az alapügy tárgyát képező kölcsön célja nem egy ilyen jövőbeni ügylet végrehajtásának lehetővé tétele.

64 Ezzel szemben a hitelintézet által nyújtott kölcsönre vonatkozó szerződések, amelyek céljuknál fogva az említett 2. pont alá tartoznak, a 2008/48 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének h) pontja értelmében ki vannak zárva ugyanezen irányelv hatálya alól.

65 Egyébiránt a 2004/39 irányelv I. melléklete B. szakaszának 4. pontjában ez szerepel: „[d]evizaszolgáltatások, amennyiben ezek befektetési szolgáltatások nyújtásához kapcsolódnak”.

66 Ebből a szövegből az következik, hogy a devizaszolgáltatások önmagukban nem minősülnek az említett irányelv I. mellékletének A. szakasza alá tartozó befektetési szolgáltatásoknak.

67 Márpedig az alapügy tárgyát képező árfolyamműveletek nem a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében vett befektetési szolgáltatáshoz, hanem olyan művelethez kapcsolódnak, amely önmagában nem tekinthető ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 17. pontja értelmében pénzügyi eszköznek.

68 Ugyanis, tekintettel a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokra és továbbra is a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően, nem tűnik úgy – a Lantos házaspár állításával ellentétben –, hogy azok az árfolyamműveletek, amelyeket valamely hitelintézet az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló kölcsönszerződés teljesítése keretében hajt végre, az említett irányelv I. mellékletének C. szakaszában felsorolt pénzügyi eszközök egyikére, köztük különösen a határidős ügyletre vonatkoznának.

69 A határidős ügylet, a pénzügyi jogban szokásos jelentésének megfelelően, olyan származékos ügylet, amelynek során a két fél arra vállal kötelezettséget, hogy az ügylet alapjául szolgáló aktívát egy későbbi időpontban, a szerződés megkötésének időpontjában kikötött áron megveszi, illetve eladja.

70 Márpedig egy olyan fogyasztói kölcsönszerződésnek, mint amely az alapügyben szerepel, a tárgya nem valamely pénzügyi aktívának a szerződés megkötésekor kikötött áron történő eladása.

71 Ugyanis, egyrészt az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló ügyletben nem lehet különbséget tenni maga a kölcsönszerződés, illetve egy határidős devizaeladási művelet között, mivel annak egyetlen célja az e szerződésből eredő elsődleges kötelezettségek teljesítése, azaz a tőke és az esedékes törlesztőrészletek megfizetése, azzal, hogy egy ilyen művelet nem tekinthető önmagában pénzügyi eszköznek.

72 Egy ilyen kölcsönszerződés devizaátváltásra vonatkozó feltételei tehát nem az e szerződés tárgyát képező művelettől elkülönülő pénzügyi eszköznek, hanem kizárólag a szerződés teljesítése elválaszthatatlan módjának tekinthetők.

73 Tehát egy olyan ügy, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, lényegileg különbözik a Genil 48 és Comercial Hostelera de Grandes Vinos ítélethez (C-604/11, EU:C:2013:344) vezető ügytől, amely olyan határidős pénzügyi eszközre, jelesül úgynevezett „swapügyletre” vonatkozott, amelynek célja a bankok ügyfeleinek az e bankoknál jegyzett bizonyos pénzügyi termékek változó kamatainak változásaiból eredő kockázattal szembeni védelme.

74 Másrészt az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló kölcsönszerződés keretében a deviza értékét, amelyet figyelembe kell venni a törlesztőrészletek számítása céljából, nem előre rögzítik, hanem az egyes törlesztőrészletek esedékességének időpontjában érvényes eladási árfolyam alapján határozzák meg.

75 Ebből az következik – a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően –, hogy azok az árfolyamműveletek, amelyeket valamely hitelintézet az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló devizaalapú kölcsönszerződés teljesítése keretében hajt végre, nem minősíthetők befektetetési szolgáltatásoknak,

következésképpen e hitelintézet nem tartozik egyebekben a 2004/39 irányelv 19. cikkében a nyújtandó szolgáltatás alkalmasságának és megfelelőségének értékelésére vonatkozóan előírt kötelezettségek hatálya alá.

76 A fenti megfontolások fényében az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontját akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően – nem tekinthetők e rendelkezés értelmében befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek az egy hitelintézet által az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, devizaalapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg.

A harmadik és a negyedik kérdésről

77 Az első és a második kérdésre adott válaszra figyelemmel a harmadik és a negyedik kérdést nem kell megválaszolni.

78 E két utolsó kérdés ugyanis azt feltételezi, hogy az alapügy tárgyát képező árfolyamműveletek a 2004/39 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében vett befektetési szolgáltatásoknak vagy tevékenységeknek minősíthetők.

79 Mindenesetre a negyedik kérdés kapcsán emlékeztetni lehet arra, hogy a Bíróság már kimondta, hogy az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata meghatározni a 2004/39 irányelv 19. cikkének (4) és (5) bekezdésében előírt értékelési követelmények valamely, befektetési szolgáltatást kínáló befektetési vállalkozás általi be nem tartásának szerződéses jogkövetkezményeit, tiszteletben tartva az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (Genil 48 és Comercial Hostelera de Grandes Vinos ítélet, C-604/11, EU:C:2013:344, 58. pont).

A költségekről

80 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontját akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálattól függően – nem tekinthetők e rendelkezés értelmében befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek az egy hitelintézet által az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, devizaalapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg.

Aláírások